

Salvatore Mitxelena

ARRAUN TA AMETS

Fitxategi hau “liburu-e” bildumako alea da,
liburu elektronikoaren irakurgailurako prestatua.

Liburu gehiago eskuratzeko:

<http://armiarma.com/liburu-e>

Iturria: *Idazlan guztiak (I)*, Salvatore Mitxelena
(Karmelo Iturria eta Jose A. Gandariasen edizioa).
EFA, 1977.

<http://klasikoak.armiarma.com>

Egileari buruzko informazioa:

<http://zubitegia.armiarma.com/?i=227>

ITXASORA DEI

*Egun batez ari nintzelarik
sala batean bordatzen,
itxasotik aditu nuen
mariñel bat kantatzen,
mariñel bat kantatzen eta
bertso auek ematen:*

Zabal neurgean gora kaioa egazka;
goi ta be, ur eta lur oinpe darabilzka.
Aren labain ta ariñik doakit ontziska
urrun miñez itxasoz arunzka ta arunzka.

Oskorri lor eziñak dei dagit gozoro:
arako leiaz nai dut itxasoz igaro...
Askatasuna atsartuz nai bezin oparo,
biotz esi gabeak ibillian giro!

Kantuz noa itxas zear urruntzen, urruntzen...
O, bai, «Libertadea zoinen ederra den!»
kantuz noa, arraun ta amets erabat egiten.
Ontziskaren aurretik gidari Irudimen.

Legorrean dagonak egonean tinko,
eztaki itxastarraren jorana nolako.
Ez ninduke bestela errukarri joko.
Ez nago iñorenakin zoria aldatzeko!

Iñork gura baleza bizi gezalean,
sar dedilla nerekin amets batelean.
Poz betea arki baietz emen urdiñean,
ugiak lez urteak ontziz garaitzean!

Zori oberen baten atzetikan goazen,
biotz Eder goseak non dezan atsedean.
Lur ezaguna atzean utzi ezkututzen;
ugarte berriren bat nonbait arkituren...

*...ta an doa batela txikia, Oskorriari buruz, gero ta
urrunagotzen, neskatxa bordariak legorretik begiz
galtzeraño.*

*Nork atzitu, bere osoan, lagunurkoaren izkutape-
na? Al dakigu norgere anima barruarena bera!, al
jakin norgere kutiziak eta ase eziñak, zer nai duten,
nolakoxeak diran, noruntz dijoazen!*

*Iñularreko eguzki igeskorak, urez bestaldera
oeratzekoan, urregorritz dirdaizka daukakizu itxasgain
sorgiña, mirari bat lez, bri-bri zorotan; ta aretxen lillu-
rak limurtuta, mariñel bertsolaria, poesi ontziz, izkuta-
tzen dijoazu, arago ta arago, noranaita.*

*Nora, ordea?: neskatxa bordariak alperrik galde-
tzen du, ez baidakus dagoneko ia ezer. Nora? Zeren
billa? Al daki mariñelak berak!*

*Betiere, jakiteak baiño geiago balio digu miñak,
jakin eta senti miñak. Ase eziñak!*

IRAKURLE:

Iparraize oxkiroak ekarrita, ondartzarañoeko kantaketa entzuten zaude legorretik, norena dan jakiteke: mariñel gazte, kaietik irten berriren batek itxasotik ari dizun Amets errirako deia.

Urrunagotzen danean, entzuterik ez diozu izango. Urrunagotzen danean, ez dizu kantatuko ere bearbada. Urrutiaren gandutan begiz galdu ezkerro, bizitzako itxastar onenik ez duzu zure esku ezer izango, abesti sorta auxe baño.

Byron-en Konrad izlapurrak, maitea il zala jakinda ugarteia betiko uztean, lagunei ta ondorengoei, milla okerren artean, birtute bat bakarria oroitzat utzi zien; nire gaztetzaroak auxe: arraun ta amets aiendutako miñeritu baten gurari aparra.

1942

ZER DIODAN?

Ta pianoz dabesadan
euskal kantan zer diodan
oraindik galdetzen didan?

* * *

Ire atera letorken
eskale soñularia
bere zorigaitz aria
diardunean ariltzen,

ez mintzearren etzaion
galde ausardiz nor ta non
il, edo zer gerta zaion.

Agian, atzerriz orron
bultza duten abertzale
dun bera; agian, gaizkille
izan damua zerion...

Naikoa dun jakiteaz
oñazean dunala anai;
eta maite ezan, maite, bai...!

* * *

Ta pianoz dabetesadan
euskal kantan zer diodan
oraindik galdetzen didan!

ZEIN EDERRA DAN!

Zein ederra dan
olerkaritza

biotzak min duanean!

Zein ederra dan
somatu nuen,

Ama, zu il ziñanean.

Zerurañoxe

kanta jaso nai

nizuke, otoitz antzean;

berez ezinda,

bidaltzen dizut

otoitzarekin batean.

Zein ederra dan
olerkaritza

otoi biurtzen danean!

LORE TA IZAR

(Ama zanari)

Lurrean lore ziñan, lore garbi, lirain;
zeruan izar zera, izar argi orain.

Eguzkiak maitea, eder bezin garbi,
oiana beste ezagun gabe ziñan azi.

Atzapar lizunkoiek loitu ez zintzaten,
aitak bein baserrira aldatu zinduen.

Ta andik eguzkiari, eder bezin garbi,
lore berririk anitz zenion eskeñi.

Bizitzaroz zerizun atxona oraindik
gere-gerekin dugu il zintzaigunetik.

Zu iltzean baserriak lore bat galdu zun;
ta izar eder bat piztu zeruan zitzaigun.

Pozgarri auxe dugu alare munduan:
gure oroitx izar bat dagola Zeruan.

Ama!, ni ere lore nadilla gaur emen
eta Zeruan izar eriotz ondoren.

Ama!, guziok lore gadilla lurrean
eta Zeruan izar zurekin batean.

PRANTZISKOTAR

16 URTEKIN

Esku zabalik deika iltzen zauden
Jesu: anai zaitzadan, lagun arren
zure nekalkide egin nadin aurten...
Zurekin bat eginda nik atsedena!

Mai aurrean zaduzkat. Ba ote ezer,
beste Zu bat izatea anbat eder?
Uneoro zaudenez nigati iltzer,
indazu Zu uler maitatzea esker!

Mundua illundi ei da, negar, gezur.
Zutaz landara oro omen da maltzur.
Zorion agor eziñaren Itur:
Zeugandik samariar oni iozu ur!

Zenbat aidez gorago gizona igo,
anbat lurra ikusten el du txikigo
ta anbat zerua ta Jaungoikoa aundigo...
Tabor-ko zure antzalda nik gogo!

Albernira eldu nai, prantziskotar.
Bide ertzetako zenbat arantz ta lar
bizi zear ote nik jasan bear?...
Lagun, Jesu!... Zu maite miñak nakar.

Izpazterrean zurbil, lekaidetza;
oinpean barratua an-on, Zarautza.
Onek, erruki eske, erruz datza;
lañoz gora aren gallurrak otoitza...

Bazterretsi ludiko poz ta lizun
itxaroz geroaren ekarkizun
ta giz erruen beltez jantzita izun,
or nola pralledia dabilkizun.

Sei-zazpi astez ona berton nabil
ni re jarrai jarraika, pozik, bipil.
Mundu zoroa alperrik oska dabil;
Albernira nai nik ta an Zurekin il!

Arantzazu nerea, amets Mendi,
ene goi min ase eziñaren Albernira,
lur ta ortzi tarteko poz uztargi...
Arantzazu nerea, zeru zati.

Gurutza bizkarrean zure erromes
maldan gora noazu, nekez, miñez,
Golgotara, Albernira noala ustez...
Noiz mereziko ote dut zure babes?

* * *

Ez zapuztu, soin; ekin Mugara arte.
Datozela naiz arantz ta naiz neke.
Arrats onen malkuok, bein Goizalde,
intz gozo biurtuko bai dirade.

Zarautz, 1935

MAITASUNEZKO GAU ARTAN

Maitasunezko gau artan
errañuz zegon aintziran,
zeruan anbat izarño
uretan islatzen ziran.

Ez duzu gogoan nola
izarñok islatzen ziran
errañuz zegon aintziran?
Alaxe nerau gau artan
zure begien diztiran,
liluraz zenun begiran!

Bakar-bakarrik sarritan
nijoakio ordudanik;
baña goibeldu zanetik,
aintzirak eztu izarñorik.

Zeru goibeldu zanetik,
aintziran ezta izarñorik.
Aintziran ezta besterik:
orbel oroimingarriak
urlo geldian lo, soillik...

OÑAZE GAUEAN

Gabardi beltzean
izarño bat eza
bidazti galduak
tamalgarri leza...

Oñaze gaueon
nik badut artizar;
errañu darida,
barru-barru, ñirñar;

t'errañutan dabil
neurgerako miña,
naigabe erauntsiak
irato eziña...

O gau gurgarria
oñazearena!,
diz-diz dugunean
zeru itxaropena.

BI-BIOK

Zillarrezko ibai barrena
arraun batelean bakar
naiko unkeala oldar
ionan atzo, Maitena;

baña ire biotz gardena
ezin zala ugoldera ausar;
baletor uste ezik jazar,
bertan unkela ta azkena...

Bi-biok lagunduz alkar,
nik arraunak, ik endaitza ar
ta goazen ibaian bera...

Aize biguñaren egaz
ta apar txuria arrotuaz,
elduren itxas ertzerra.

IZARRARI SOLASETAN

*Laudato si, mi Signore,
per sora luna et stelle...*

(Cantico del fratre sole)

*Bertso bida bear ditut kantatu
izarrei: zer zaidan gertatu...,
korputzak ar dezan deskantsu.*

(errikoia)

*Donostian 1950 ko olerki-guduan
lenbiziko saria.*

Arratsik arrats zero urrutian ñirñari,
maite kupiraz zagerkidan izar argi:

beste iñoizetan legez natortzu gaur ere
ixilmixil bat izan nairik zurekintxe.

Aski izaten dut leiotik tinka zuri so,
biotz axanpak jaulkiz izketan jartzeko.

Ordu onean zindudan bai aukeran jo,
nire izkutuak azaltzeko aboz-abo.

Zuk ez bait duzu, lurtarrok lez, iñor saltzen;
aditu ala ixillik duzu gordetzen.

Deitzen dizudan bakoitzean: «nere izarra!»,
darantzuidazu: «emen nauk, seme lurtarra»,

ta arin zatozkit ainbeste luzeko bidez
lagun gaixo oni «gabon» ematera maitez.

Maitasunezko zure errukiaren izpiz
goza didazu bekoki ituna amaika aldiz,

biotz kezkaen sarigarritzat, il ondoz,
zaudeneko ortan Zeru bat dala adirazoz.

On ta otxana zaitut, zerutar zuzia,
on ta otxana ta ixilla ta maitatia...

* * *

...Gaur, baña, Izarño begiko orrek bazeneki
zein beste dudan atzotik gaurko ikuspegi!

Gogamenaren ortzeak odeirik ez dit;
bat batez, samin danak poz biurtu zaizkit.

Pake bat sor zait..., oskarbi orren pakea,
Jaungoiko onaren zolitasunez betea.

Nire baitako laiotzean azterkari,
goi leñurutan ez dizut, bada, nabari.

Samariko osin ura?, Sikarko iturria
eguzkitan, ta Jesu bertan exeria

antuxiñetik bere Ur bizia eskeñiz
«Edan -esaten-, ez aiz egarriko berriz».

Eskale antzo urbil natzaio albetan;
edan dut, edan, Jainko onaren eskutikan.

Ta bertan, mundu guzia arki dizut berri;
oro garden, bai, oro iztun, maitagarri!

Ez nuen uste, ez onen zoragarria
zitekeanik sor zaidan egunsentia.

Beste begiz dakusat orain izadia!
Bestelako biotzez maite du bizia!

Atzo miñarren negarrik ezin zeridan;
ta gaur pozarren malkoa dut begietan.

Zure susmurra berbera gaur zoliago
aditzen dizut, ta ulertzen gardenkiago.

* * *

Millaka izarño zaudete betiraunean
giza gogoak zuenganatu naiean.

Biotzak diraust, Zeru eder orren pean
nola gizona onen gaizto ditekean.

Millaka izarño Jainko geznari or ernai.
Baña satorrak lur zuloa baizik ez nai.

Ez ote griñaz lañotuta datzalako?

Ez ote entzungor zuen mintzaira aditzeko?

Ezin ulertu: Zeru eder orren pean
nola gizona onen gaizto ditekean...

* * *

Zuk beintzat jarrai niri izketan, txingar maite.
Gaurkoz, alare, agur; baña biar arte.

Emen itxoingo dizut, gau ontan bezala.
Ta gaur baño re ohea arki nazazula;

zure irudira nakusazula: argia,
on ta otxana, ta ixilla, ta maitatia...

EZTAI-KANTA

(bukolika)

Erdoi bedi egonean
goldea, uztarri zaian.
Soroan baño girogo duk bai,
itzai gazte, ezkon maian.

Erretenean barrea
zijoak ura ariñena.
Ur onez, pozez bete dezagun
bizitzaren erretena.

Gaur arteko neke lanak
ta etorriko diranak
uxa ditzala bazkalkideon
eztaitako jan-edanak.

Bijoa leioz landara
kantarien deiadara;
bizi geraño luza dedilla
gaurko aiurruntz algara.

Nasaiki poztu gaitezen,
ez kezkarik, ar atsedan.

Errekak ez dik gezaldu bear
itxasoratu baño len.

Lei zoroaren deiera
abia ibaian bera,
atsegiñaren txalupa argian
eldu arte itxas ertzera...

(Tamala! An egon artean
goldea esaten larrean:

-«Bearko nauk bai, bearco nauk bai,
itzai, egunen batean!».)

UDAZKEN ERESIA

*Omnia transeunt et tu
cum eis pariter*

Mara-mara lurrera
osto loreak...,
lurrera Udazkenez
Udaberri goizean
erneak.

Biotz: zer ikasirik
or baduk naiko.
Saso urdiñetako
ameskeri txoro oik
zertako?

Orratx lore ta orri
orbel artean
aizeak baztertuta
zurrunbilloan narras
nasion.

Udaberri goizetan
bai eder apain,
gozoro klunkatzean
landare gallurretan
gañik gain...

Orduko ortzargi eta
ozkirri meak
amets eztiz txoratu,
ordea, lora auskorren
usteak:

-«Datorren Udaberri
are ederrago;
ordun gu lirain, polit,
ordun txairoagoak
izango».

Bañan Udazkena len
ta zorrotz eldu
ta aize erauntsi zakarrak
zugaitzetik jaulki ta
orbeldu.

Ona azpigarri orain
geure oinpean
atzo ameskoikeriz
ziranak Udaberrin
ustean!

* * *

Biotz: olaxe Udazken
batez il uan
Aitona! (ta Ama, berriz,
garai eldueneko
Uda-udan...!)

Udalen betirauna
obiz arontz dek;
emengoa eginda
maa-mrarra gu ere
bagoaztek.

IZKUTUTIK EDERKIEN

Txorro txiru liruka
txindorra an ari zan
kabitxo zedukan
eneko oiar kerizan.

Maitemiñaren miñez
zerizkion txirriak
txarmanaren txarmanez
zentsuzkin zugaztiak.

Pizti ta izar, goi ta be,
txintik ez galtzearren,
arnasik ere gabe
sorgor entzuten zeuden.

Soiñez ote zan, orde,
kantuz bezanbat eder?
Baiña, abaroan gorde,
txindorrak ez nai ager...

Txorro txiru liruka
nork ala kanta lezan
kabitxoa dadukan
eneko oiar kerizan!

Nun ote jakin miñez
azterka asi nintzaion.
Alare, zorionez,
txintari zerraikion.

«Ago geldi» -izarñoak
intz malkoz zesaidaten.
Ta illargiak: «utzi zak
maitetasuna abesten».

Nonbait bertanegixko
oarge urbil nintzaion;
soma ninduaneko,
ixillari jo zion!

Damurik eta lotsik
aldegin nun berela.
Nik alde..., ta bertatik
ekin zion ostera!

Txorro txiru liruka
berekaxa an geldi zan
kabitxoaz zedukan
eneko oiar kerizan!

Oi al baneza
 nik abes
txindor abesa
 dan legez:
txaloetatik
 beti iges!

Zu, Jauna, baizik
 ez abes,
 Zu gores,
 Zu maitez!

ONDAPEN ETA BERPIZTE

Egundo batez, basetxe xarra
biok geundela begira,
mintza nintzaiñan:

-«Orrenak ein din;
ez din ematen kupira?».

T'erantzun idan:

-«Aski izango duk
gure bion lokarria
berpizteko baserria».

CUM RECORDAREMUR SION...

(JORAN)

Sorterri atsegin, Zeru!;
Eder-Eguzkiren dirdai,
Zorionaren sorburu,
negar bizitzaren amai...

Zein pozik noazuken ni
joranaren ega ariñez
ega-egaka, uso xuri,
ludi txikerkeri gaiñez...

Amesgaitzako Donoki,
nire naien txoko bero,
ene biotzaren kabi...
zure altzoan banengo!

Otzikara eta neke,
txori bat elur artean
udalengo kabi maite
aurrean dun bitartean;

begiak antxe! josita,
ao xabalik, egamin;
egalak baña izoztuta,
iñolaz kabira ezin...

Min duke noski txoriak
begiz-begiko kabia!
Zenbat miñago arimak
dei ta lei dun Donokia!

* * *

Sion mendi! Sion mendi!
-eguzkiz gallurra beti-;
oi zugaratu banendi
ta ibarrondo beltz au utzi!

Goien, Mendia, amets bat lez,
eguzkiaren urretan;
laiotz izotza baño ez
emen, errekalde ontan...

Miñaren miñez urduri
noiz arte, Jauna, atzerrian
naukakezu, txori iduri,
begik ortxe! Aberrian?...

...«Jauregia bai atsegin
zaidala, Nagusi Jauna;
miñez naukazu atarin,
zure miñez auna ta auna...

«Bai zoriontsu zurean
gau t'egun bizi diranak,
aintzaka etengabean
aintzaka ari zaizkizunak...»

Dei Goiari!..., deiak bean,
bean terral motela antzo;
ta nik nere bakarrean
nondik eta zertara jo?

* * *

Mingarri aut ziñez, Joran.

Mingarriegi, Oldozkun.

Eder oron iduri intzan

Gogo, gaur beltz, baldar, aztun:

nolaz dagikek ba ik egan?!...

«Nor digoken jauretxera?

-zeruak or oiartzuna-

Biotz garbiaz gañera

eskutan beltzik ez duna!».

Ez naiz, ez, zeruragarri.

Lur autsez dauden gogoak

negarrak garbitzen noski:

lurrean nai nau Jainkoak!

* * *

Etsi, gogo, eta jarrai

arantzaditan barrena...

Bizitz ontan lenik garai,

gero sari atsedena!

...amesgaitzako Donoki,
nire naien txoko bero,
ene biotzaren kabi...!

1936-38

BI KABI

Irraka ara ta ona
jolas egaldan,
torrepuntan kabia
daukan eñarak ona
zer didan:

-«Donokirako joranez
oldozten agon lekaide:
elizburu gorenean
kabia nik, ik ez beste..,

«Beko lurrautsik onaño
ez dik aizeak arrotzen.
Zerura ara zein eroso
dudan emendik egartzen».

Eta gora ta gora
ega jasorik
keñu zegidan. Auxe
emen betik erantzun
nion nik:

-«Dotore daukan kabia
torrepunta gorenean;
nik ere, orde, badiñat
nerea or Oteunean.

«Nik baño gorago daukan
eñara orrek kabia;
baña urbillago diñat nik,
urbillago Donokia».

IÑULARREKO ILLARGI

Maite garretan igeri
badijoakit mendi ostera

Eguzki:

Bein ta berriz biotz eske
Jesuk dei atean;
bein ta berriz nik uka are...
Zenbat negar egin ere
Jaunak joatean!

* * *

Ortze sapaian itzali
azken izpiak. Jabetzen dator

Illundi:

Bai eder intzala, Egun!
Ni izan ni koldarra!
Poz argien Emalle jun
ta aurrez-aurre, arrats illun...
Berandu negarra!

* * *

Eguzkiren ordezkari
orra leiotik biotz gelara
Illargi:

Tamal oron aringarri
gogamen larrean
itzuliz Jesiren argi,
Arantzazun Andra Mari
arantza gañean!

(Arantzazuko ANDRA MARI-ren
agert'egunean, 1935-Irailak, 9)

OÑORDETZA

Semeak gogoan,
kanta zarra agoan,
aurloa zaintzen Ama seaska ondoan.
Jainkoa gogoan,
abizena agoan,
iltzen ikusi zindugun gero beingoan.

Zu ta aurrak gogoan,
zure kanta agoan,
noazu orain, sein berriekin, munduan.
Jainkoa gogoan,
abizena agoan,
nakusateke ni ere azken orduan.

* * *

(Semeak barrena
bizi da abizena
ta abizenakin bizi il zarren sinismena.
O oñordetza urena,
kate ezin etena,
batzen dituzu geroa, oraña ta lena!)

ZUREKIN, AMA!

*Noan..., amatxo il zaidan leku ta
jaino nintzan alderdira;
otoitz egiñaz an bizi nai det
zeruetara begira.*

Emeterio Arrese

Aste oso bat eman dut aurten
etxean senideekin;
aspaldiz elkar ikusi ez ta,
orduko poz eta atsegin!
Aita ta amona ta anai-arrebak
astebetaz elkarrekin...
Baña Amatxo mentz! Igaz joana,
ura an goien aitonakin.

Bizi zanean gaxoa jardun
oi zaneke baratzetan
alperrik nitun josten begiak,
bere aztarnik ote zan...
Aztuta zeuken zelaiek ere
tamalgarrizko ixilkuntzan.
Ta baso-ibarrak mar-mar zegiten
adiraziz: Ura jun zan!

Lotarakoan, lenaren oroiz,
arenganatz biotza
«Ama! -nesaion gela illunetik-
zein min dugun zure mentza!
Jun ziñanetik zure eske dago
negar biziz Etxebeltza.
Baña gugana zu itzultzerik ez,
guk jun bear zugana».

Kanposantura jo nun urrena
munka miñez illobia.
Gurutze batek babes zegion;
-Gurutz santu pozgarria!-
ta barrenean izki banakak:
beti maitezko oparia.

Gurutz azpiko illobi artan
bat zan, etenge, sendia!

«Ez negarrik, -zesaidan gurutzak-

Ura an Goien duk zuen zai.

Itxaron... Baña ortarako, orde,

Zeru bidez bear jarrai».

Beñola, arren bat zeruratu non

izarrei begira ernai:

-Jauna: Aberri ortan sendia

Amakin -nion- bildu nai...

Atzo goizean seme ura bera

lekaide beltzez jantzirik

bakarrik gelan, eskutan Aren

oroigarria zularik...

Otoizka ari zan: sendia Amakin

betiko nai zun baturik!

-«Ama zai dagon Zerura, Jesu,

garamaitzatzu zuzenik!».

GABON ABESTIAK

1- Izarren galdera

Zeruetako Jaun ta Jabea
jaio da Gabon gabean,
asto ta idia lagun ditula,
estalpetxo xar batean.

-«Zerugoietan kabitzen ez dan
Jaungoikoa estalpean?!»

Millaka izarño galdetzen daude
ori nola ditekean.

-«Zerugoietan kabitzen ez dan
Jaungoikoa estalpean?!»

Millaka izarño galdetzen daude,
galdetzen Gabon gabean.

2- Festa Belenen

Ostare txulotik inbiriz dagon
izar bakar arek ara zer dion:

-«Zerua ustu da gaur, lurra zerutu,»
Jainkoa gizondu: dana aldrebestu!».
Ta amorru zitalak bertan artuta,
buruz bera amilduz lañotan il da.

Ez atertu, baña, Belenen festa.
Jesus dala iguzki, an egun baita.
Milla ta berreun ta bi aingerutxo
dantza soka ari, txairo ta bero.
Ango txilibitu ta tuntunero!...

Aureskua astean San Grabielek,
zortzikoa kopla anei mingañek,
txalo ota arrotuz ortzirañoxe,
izar bekaiztia salatuz are:

-«Zeru osoa gaur gera Belenen,
»Jaioberriari festak egiten.
»Muxinka dagona ez sartu emen.
»Aupa, zeru lurrak!, segi dantzatzen».

3- Eskeintza onena

Belengo berriona
dakargu poz-pozik,
nola Jesus jaio dan
aurtxo biurturik.

-«Zergatikan, enetxo,
negarrez oraindik?»

Ta aurtxoak erantzun du:

-«Ez da otzagatik.

Maite ez nautelako
gizonek oraindik»

Badoaz artzaitxoak
aurtxoarengana
eskeintzen diotela
arkumetxo bana.

Jesusek esan die:

-«Eskerrikan asko,
baña arkumeak baño
biotzak naiago,
arkumetxoak baño
biotzak naiago».

Zabaldu, aingeruak,
munduan barrena
maitetasuna dala
eskeintza onena;
ez dula nai Jesusek
bestelako pozik:
biotzen maitasuna,
maitasuna baizik.
Maita dezagun, bada,
guziok gogotik.

4- Aterpe billa

Aterpe billa dabiltz
 Joxe ta Mari,
Jesus jaioko baida
aurki-aurki.
Ezin, ordea, iñun
estalpe txar bat arki...
Emaiogun gerea!
 Tori! Tori!

Azkenik topa lute,
topa Belenen;
eta jalo da Jesus
antxen-antxen
Etzan leku ohea
negarrez du eskatzen...
Sartu gure biotzan!
Emen! Emen!

5- Belengo Ama!

Mirari paregabea
Belengo Ama! zurea.
Sortu diguzu sortu zinduan
Guziz Goraren Semea.

Bederatzi illabetean
azi zenun sabelean
t'orain besotan loxintzen duzu
kabitze ez dana izartean.

Laztan, urruma ta musu,
bular ematen diozu...

Oi amatxoren bero goxoak
nola pozten duan Jesu!.

Jesu bezin seme ta ume
altzo ortan nai dut nik ere,
edan ta edan bular ortatik
zerurako azi arte.

Geroko ostiral batean
Jesu on ilko danean
ta Ura gabarik zure magala
uts-utsik ai! gelditzean,

Jesu bezin seme ta ume
artuko nazu bai... ortxe!,
ta edango dut bular ortatik
zerurako azi arte.

6- Auxe mutikoa

Auxe mutikoa,
Belengo aurtxoa!,
urtetik urtera xaloagoa.
Lo dago, lo-lo.
Ixo, ba, ixo.
Ateak ideki
pa emateko.

Ona, ona
Mariaren aurtxoa.
Gora, gora
Belenen jaioa.

Jainko ta gizona
-gure zoriona!
Belendik ostuta
dakargu ona.
Ene ba, ene!
Auxe da, auxe!
Orrelakoxe bat
nork nai ez luke?

Ona, ona
Mariaren aurtxo.
Gora, gora
Belenen jaioa.

Txanpon batzun eske
atarian gaude,
Gabon abestia
eskeñiz truke.
Belengo poza
nai dunak goza,
etxekotzat artu
aurtxo panpoxa.

Ona, ona
Mariaren aurtxo.
Gora, gora
Belenen jaioa.

LAZTAN MIÑA

*Eguzkipean, atzerri
illobiz aruntz, Aberri.*

I

Itxasoz dator ontzia;
ara luzatuz begia,

guraso zarrak galdezka miñez,
an ote semia...

Oi itaunaren larria!

Atzipe erasangarria!

Ezin besarka, luzetsitako
seme urrutia.

II

Beingoan, beste ontzia;
bertan Txinatik semia,

umetzaroko notin ta bazter
laztan egarria...

Sorterriratze Larria!

jaun berriz ai! baserria,

ta aita ama zanen ezurak zaintzen
zurrun Illerria.

III

Obiz gora, Donokia:

aita amen galdez begia,

kanposantutik zerurantz leiez

mixiolaria.

Begiratze pozgarria!:

besarka ezin ausia

gurasoekin Aberri artan

dauka irabazia!

AGATA DEUNEZ AGURTZA

(il etxetan kanta oi dan «Salbea», arlo ta doñu)

Agur, Maria, pekatarion
Ama, ta Jainkoarena.
Entzun lurreko semeengandik
dijoakizun arrena.
Izan zu maite zaitugunontzat
gozo ta itxaropena.

Ibar beltzean negarrez gabiliz
noragabeko eskale,
poz izpiren bat, bat bada ere,
iñoiz iñondik ez ote.
Zuk beintzat, Ama, biotz minuok
zeru itxaropenez bete.

Danak dijoaz erioz aruntz
bat gaur ta bestea biar.
Maiteenak ere badoazkigu
gu emen utzirik bakar.
Jun au, jun ura; gu erbestean
oraindik, min eta negar.

Beazuna ta ozpin ugari
besterik lur onek eztu.
Orregatikan zerbaiten ustez
Gorantz begira gauzkazu.
Gorantz begira egon bearko
pozik izango badugu.

Eska Jesusi zeru bidetik
eraman gaitzala zuzen,
emen lurrean maite giñanok
an Goien bildu gaitezen.
Eska, bai; guk ez dakigu oraindik
zer dan poz, zer dan atsedeen.

Errukiorra, biotz biguñ
zera zu bai ta erruki.
Zuri deiezka gagozkizu
ta arpegi on ageri,
Zu lagun, Jesus maitearena
noizbait dezagun ikusi.

MEZABERRIZ BERTSOAK

*(anai zarrenari bigarrenak -nekazaria-
ta irugarrenak -prallea- kantatzeko jarriak)*

LENENGO SAIOA

Nekazariak:

Nola eñarak egari
udaberrian ugari?;

urtero igazko tokian bertan
jartzen ditek kabi.

Mutilkoxkor jun zan orri
ta apaiz eginda etorri,
zorion asko lendabizitik
anai zarrenari.

Pralleak:

Jainkoaren mandatari,
Arantzazun Andre Mari;

arras mesede egiña dio
Euskalerrari.

Ara jo bein, gaur itzuli;
ongiitorria iri.

Ama Birjiñak apaiz egin au;
eskerrak Berari.

Nekazariak:

Amairu urtetatik ona
bestege ikasten jarduna,
nai likek izan jakinduria
aundi ta sakona.
Nik ala banu, obena;
premi dit pixka batena.
Pulpitutikan erakus bear
diguk almazena.

Pralleak:

Almazena erakusten
ez duk zallena izaten;
zallena zenbait buru gogorri
begiak garbitzen.
Bateko, ez konprenitzen,
besteko gaitza billatzen,
lan aundiago dezute zuek
esanak egiten.

Nekazariak:

Munduaren ixkanbilla
t'etxejauntzako makilla,

au dana utzita pralle jun intzan
artean mutilla.

Ori duk meritu pilla!;
nai al duk partilla?

Soziotzako pronto gatxeudek
onako kuadrilla.

Pralleak:

Munduan irabazia
anbat zeruan gloria;

emen lurreko merituena
duk ango neurria.

Segurua ta ugaria
izan nai bada saria,

ez al da gero modu onena
norgere izerdia?

Nekazariak:

Moja bat eta bi pralle,
osabetan lendik ere.

Arrebarekin osa zerate
beste arenbeste.

Etxebeltzen morroi ta abe
ni utzita, zuek aide!
Zeru baxter bat izango al duk
guretzako ere!

Pralleak:

Gure Etxebelz baserria,
ondo gogoan eukia;
amalau urtez gogoan euki
ta amaikaz bizia!
Naiz izan seme urrutia,
ez uste dugula antziña.
Urrunago ta maiteago oi dik
gizonak Erria!

Nekazariak:

Ez jun, alare, igesi
Arkanjel bezin urruti;
obe duk, motel, Kuba utzita
Sorterrian bizi...
Iñora gabe, lenbizi
etxe-etxetikan asi;

langille onak nunai dik lana,
nai badu ikusi.

Pralleak:

Emendik añaxe bide
Zerura Kubatik ere;
Jainkoarekin bat egiteko
Zarautz bezin urre.
Goiko Aren naia bete,
Zerua merezi arte;
ordun betiko batuko gaituk
guraso ta seme.

Nekazariak:

Itxasertzean, Zarautza;
Pagotaren gain, gurutza.
Ondo bearra kristau erriek
zeruko laguntza.
Pralle ta mojen otoitzak,
zaindu dezala Etxebeltza,
zaindu ta gaitu senide danon
bizitz-eriotza.

Pralleak:

Zeruan eder izarra:
zenbat bide emendik ara...

Beko pausoak zeruratzeko
gizona baldarra!
Lurretik zerura, orra
apaiza zubi jatorra;
orren bitartez igo gadilla
guziok an Gora.

BIGARREN SAIOA

Pralleak:

Etxera ezkondua seme bigarrena;
Meza eman berria orain zarrena.
Beste bat ere bada oien ondorena,
Dominus kantatzeko urre dabillena...

Ama il urrena,
izan zan lerrena!

Urteak barrena
len bezin gorena

Etxebeltzak eutsi du bere izena!

Nekazariak:

Lengusu ta senide, lagun ta auzoko,
bazkaltzen bildu gera onetarako:
Antonion ondoren aitari lenengo
zorian beroenak pozik emateko.

Berari zor zako
neke ta lan pranko
seme ori gaurko
mallara igotzeko.

Apaiz egiten dana kostata dago!

Pralleak:

Aitari zor añaxe zor ama zanari,
neurri berdiñean bata besteari.
Naiko zukean arek gaur, danon pozgarri,
Antonion alboan aitakin exeri.

Nunbait Jainkoari
ala ez iduri...

Poza alare ugari
izango du noski

zerutikan gaixoak begira guri!

Nekazariak:

Senide asko dira munduz bestaldean,
gu noiz ara elduko zai ta galdean.

Gogoratu aitona guzien artean:
ez gera ezertxore gu aren aldean!

Gizatasunean
naiz kristaulegean,
nekez mugaldean
arki zitekean

alakorikan beste danen aurrean!

Pralleak:

Izekorekin, aldiz, arreba mojetan.
Aren falta sentitzen dugu benetan.
Anbat maite genua danok mundu ontan
Beretzat eraman zun Jesusek pazkotan.

Azken agur artan,
malkoak begitan
lertu zitzaizkitan.

Arreba arrebetan,
malko aik zioten zenbat maite detan!

Nekazariak:

Biziak eta illak, aide lengusuak,
batu gaitzala an Goian Jaun zerukoak;
bitartean saiatu emen lurrekoak
bazkariak sarritzen gaur bezelokoak.

Onatx bukatuak
gazteon bertsoak.
Orain zarragoak
bota obegoak.

On deigula danoiri bazkalondoak!

1942-8-19

ARRAUN TA AMETS

Kulunketa urdurian
ugñetan bakar,
ontziska arriskatu bat
gaituk bizi zear.

Batela bakoitzeko
mariñel bat zoak
(Gorputzeko lemazain
tankera gogoak).

Ñirñirka argi, Izkainetik,
Arkanu sorgiñak...
Araxe jo ta an murgil
nai giza aseeziñak!

* * *

Oskorriren ederrak
damaion indarrez
arraun ta amets
doala bertara bearrez,

uginkada geldien
 musu limurkoiak
ezin itzali zizkak
 joran ortzikoiak;

irri bitsez kantari
 izlamiñen deiak
ezin losortu ere
 aren aruntz leiak.

* * *

Urrun ur axalean
 ara an txuri-txuri,
oskorriratu nai dun
 kaioa iduri.

Oskorriren ederrak
 damaion indarrez
arraun ta amets doala
 bertara bearrez,

zein zoro ta zein eder
gezal urdurian
ontziska iñoiz estali,
iñoiz agirian!

Baña, itxas irakiña,
zema eta orro,
txalupa irentsi guraz
asaldatze ezkeru,

ta Oskorri itzaliko
ekaitzak balio,
ene! ondabearra
ez al letorkio?

Zirimolak liraulkek;
ta itxas amillak ar;
ta gaur lagunak aztu
lezatekek biar...

* * *

Arantzazu mendiko
izar Andra Mari,
euskal itxasgizonen
zerutar zaindari:

zaindu txalupa illauna,
zure eskutik ez ken.
Arraun ta amets doana
etzazu utzi galtzen.

Ta sar dedilla, txango
mugara eltzean,
Oskorri dagoneko
atseden kaiean!

IZADI SALMUA

Bai aintzalgarri, ene Jaungoiko,
zerala agertzen benetan
zure eskuen egintzetan!
Auznartzenago ta are aundigo
somatzen zaitut zernaitan.

Egille guren: zureganako
sortitzak dun maita giro!
Zuregan ustu arteño
nagokizuke maite kantetan
maitez mozkor egunero.

Urrez jantzita egunsentiak
illundiak urratzean,
biotza urtu artean
abestuko dut zerala, Jainko,
ederra bere aldean.

Bigoz zerura biotz abesok
garaituz onako ibar,
odeiz arontz, oztin zear,
Zureganaño; bidelaguntzat,
Jesukristoren goi eskar.

Ederra noski itxasoaren
urdin lilluragarria;
ederra bertan ontzia...
Zenbatez baña ederragoa
zure begien argia!

Iñularreko eguzkia iges
maite garretan mendira
nagoanetan begira,
Zutaz naiz oroi, Zugabe illun
dala gorantziz lurbira.

Mendiak ere Zuganuntz daude,
Zuri jasorik gallurrak...
Bat egiñik zeru-lurrak
menderik-mende ari zaizkizu
goresten zure onurak!

Zurekin nai dut, dio mendiak;
altsua zera, itxasoak;
errukiorra, izarñoak.

Alkar gaitean, ain maitagarri
baitzaitut!, ene gogoak.

Ixo, neurtitzok. Ara illargia
argi xea ixuriz bigun;
izarñoak bere lagun...

Sentzunak zurrun, almenak iztun,
maite jarioz diraugin...

1935

AMODIOA ZER DAN

Amodioa zer dan
galde ala alabak,
kolkoan darantzuio
-oi danez!- karnabak:

Arrosa bat bezela
duzu amodio:
eder zorakorrena,
ez ukitze ezkeru.

Goiz ta arrats, oxkirriaz
dantza eta musu,
usai gozoz baratza
txoratuko dizu.

Baña iñork itxumenez
atzitu nai balu,
ez margo ta ez atxon
oi da ostokatu.

Orriak soilduz gero,
ez duzu besterik:
arantzak txortenean,
suminki, zorrotzik...

Amodio ori dala
konta ala karnabak,
ez ordea siñesten
-oi danez!- alabak.

BETIRAUNA SEASKAN

(doñuz)

Aurtxoa lotan, etorkizunari parrez.

Aita-amen pozak, ari so, neurririk ez:

-Zertan izutu geroaren mamuaz,
negu ankerrak joko gaitulakoaz?

Gu iltzerako,
i augu oñordeko!

Nexka ñimiño ori, ez adi esna.

Obe dun ez jakin burrukaren gema

-Zertan izutu geroaren mamuaz?

Gero ta edertzenago aziko aiz.

Aingeru orain,
biar erregin lirain!

Gaztetzaroko gurasoen kimua,
zartzarorako epelgarrizko sua.

-Zertan izutu geroaren mamuaz?

Seiñak uxatuz, kezka illunak bijoaz.

Aurrakin lotan,

Betirauna seaskan!

1952

IRU POZGARRI

Sei urte daramazkit Donosti onetan,
Atotxa baxterretik noranai zelatan,
batzutan munduari, Goiari bestetan...

Giza ezagumen au
zein pozgarri detan!

Jainko ta mundu, biak, oska dagozkida,
biak urrezko kopan eskeñiz pozkida;
autatzea esku dut naiz bata naiz bida...

Aukeramen onetxek
ere poz damaida!

Igeldoko dizdirak baño nik naiago
izarrekin izketan jardun agoz-ago,
munduz gora altxa nadin biotz eta gogo...

Apaiz pralle izateak
naduka pozago!

URRUNDIK

*L'amour impossible, voila le seul
véritable amour (Paul Valéry)*

Urrundik

gero ta urrunagotik,
agur, Maite, agur iri;
ta agur bizitz lor ezari,
ederren zeikean ari...

Gogoan

zeukanat nola beingoan
alkarri,
begiratzuz zoragarri,
genion
itzeman alkar zorion...

Ai baiña!

ez omen naun ire diña,
ez aberatsa i aiña...

Ik baietz...;
baiña gurasoak ezetz,
urkatuz bion poz ta amets...

Ta, ai ene!,
norabaita gorde aune...
Nun agokit, nun, Edurne?

Nerea
bear unaken umea,
noraiño
eraman aune, Maiteño,
nerekin
aztu ta gogaitu adin!?

Alperrik,
oiuka, etsi eziñik,
itaz galdetzen diñat nik...

Jadanik
bakoitzak bere bidetik
jarraitu bear, urrundik

agurka,
malkoak txuka ta txuka,
amets gozo danen aurka...

...Bai, agur,
ene Maitagarri xamur,
Zorion emaille labur,
len emaille, orain lapur.
Agur bai urrundik iri;
ta agur... galdu bizitzari,
ederren zeiken ari,
baiña zertu gabe itzali...

Urrundik,
gero ta urrunagotik.

UMEZURTZA

Eguerdiko muñora
urbiltzen dator, neke ta auts, zurtza;
soiltzen dakar maldan-gora
umetako biotz lora.

Illobirañoxe dager
luze-luzerik bizi bidea:
zenbat loidi ta arantz anker
bideak, eskubi-ezker!

Itxaso beltz urdurira
urruntzen doan ontzitik ala
oi du sakerak begira
kai babesera..., Aberrira;

indarrak xuxper naiean,
aldapa gorak auna umezurtza
eserita ertz batean
geldi zan era berean,

umetako bide egiñak
begira: Amakin igarotako
baratz lorati pozkiñak
ta amets izar lor eziñak:

euzkitan alaikor
baserri bitxia,
maitetasun jator
garbiak bizia...

Ta kea andik xuxen
zeru urdiñerantza,
ta, aldiz, sendiaren
jan aurreko otoitza...

Ta lotara aurrean
sukaldean bero,
aita-amen urrean
umeen poz giro...!

Joan ume egun oztiñak
nabariz, Ama zanarengana
jo zuten, otoitz egiñak,
zurtzaren oldozkun-miñak:

Zer zorion duten
Ama badutenak!
Banun nik ere len;
eraman dit Jaunak.

Banun bai. Artzek aur
nintzala itzarria
nire baitan dut gaur
Jainko egarria.

Artzek zidan erein
Edermin azia,
ta artzek nindun eskein
Urtziri guzia.

Ama!, umearen
Zeru parre lena,
biotz argin guren,
giz etorkizuna...

Ama nun aingeru
Zerutik jetxia;
betiko dut Zeru-
zerura itzulia.

Ni sortu, ni azi,
Ona maitarazi,
Zeru bidez jarri...,
t'ordun zan igazi!

* * *

Agur, Ama. Atozkit
min au arintzera,
atozkit gogozki
semea poztera.

Olaxe exerita
liparño bat gauden,
nik miñak jaulki ta
zuk bide autsa ken...

Amatxo berbera ote
zauri izerdiak ken zizkiona?
Sarritan, gañez, ark uste
datorkiola artaraxe...

Zu junda geroztik
bai zurtz «Etxebeltza»;
izotz dago ordutik
kabi zorigaitza...

Gu gaituzu bertan
txorikume billotz,
alperrik egatan
jo nairik, egamotz...

Maite egatan ikas
ta indartzean lumak,
zuregana egaz
joko txorikumak!

Umetzaroa jun,
jun ames jolasak;
geroztik bai egun
lauso ta narrasak!

Lorezko usteak
zimel ziranetik,
ta izardun ortzea
goibel zaidanetik,

arantzetan orron
nabillazu zauri;
gura bai Zorion
bañan ezin arki...

Pozik ez duanak
iñondik iñora,
Amaren laztanak
dakartzki gogora!

Ta semetxoa laztanik,
beste bat arte agur zitzaion,
iñoizko maitakorrenik
«Gabon, seme maite» esanik...

Nire zai Donokin
zaudelako oroitzak
argi bizkat biguin
maite, itxaro, otoitzak

Ta bizitza itzali
illunabarrean,
Zurekin azali
nadilla azkenean!

Zeru goian pozaz
zauden Ama maite:
beko guziaz
arren oroi zaite.

Jeiki ta aurrera an abia
zan berriz bide luze-luzean,
noiz lortuko Gogaikia,
umezurtz bidelaria...

Izerdiz, aul eta neke,
or dakuskezu, iñoz bidean
topo oi ditun atez-ate
lotsikaraz ukar eske...

Amaren oroitz izarra,
argi zaizu billa joanean!
Ta zuk, etxejaun kistarra,
ez uka, datorkizukenean,
errukiaren ukarra!

AMA ZANAREN BILLA

*(Aurreko olerkia bera, beste era batez;
ohorezko aipuz Donostian, 1952 grz, saritua).*

Amaren billa doana
doa Jainko beragana;
errones zurtzak jaramonik ez
bideko beste iñorgana.

Lor eziñaren besotik,
galdu zunaren billa ta deika,
ez darama beste leirik:
Amaganatzea baizik.

Lagunek ots dagiote:
-«Utzi zak, motel, ama min ori;
baduk gurekin zer maite,
onatx naiko neska gazte».

-«Emakumeen emakume
niretzat Ama uraxe;
Aretxen oska bizi ta ibilli
nai diat» -darantzu trebe.

Ez, bada, arren, ostalari,
bidean geldiarazi.

Mina adiozu, kupira zazu,
ta aurrera joaten utzi.

Umezurtzak:

Galdu dunak daki
zer dan Ama miña!
Billa naramaki
gabe etsi eziñak...

Billa bai. Artzek aur
nintzala itzarria
nire baitan dut gaur
Jainko egarria.

Artzek zidan erein
Edermin azia,
ta artzek nindun eskein
Urtziri guzia.

Ama!, umearen
zeru parre lera,
biotz argin guren,
geroaren lema...

Jainko ontasunaren
edontzi gurgarri,
santutasunaren
itzai ta mugarri...

Len banun nik ere!;
gabe ezin etsi dut...
Oi Amatxo nere!,
bizirik al zaitut?

Bizirik zaudala
nola ez ba siñes,
gau t'egun tamala
pozten didazunez?

Betian nire zai
zaudelako oroitzak
argitzen dizkit bai
pauso, itxaro, otoitzak.

Zu junda geroztik
zein zurtz «Etxebeltza»;
izotz dago ordutik
kabi zorigaitza...

Gu gaituzu bertan
txorikume billotz,
Alperrik egatan
jo nairik, egamotz...

Maite egatan ikas
ta indartzean lumak,
zuregana egaz
jungo txorikumak!

Amaren billa doana
doa Jainko beragana;
erromes zurtzak jaramonik ez
bidean beste iñorgana.

Ez, bada, ostalari,
bidean geldiarazi.
Miña adiozu, kupira zazu,
ta aurrera joaten utzi.

MAITE NAZAN ORAINDIK

Goiza parrez...

Zarautz miñez

joalea ni baitan

iri deiez, iri deiez

dulunka ai! ari zaitan...

Jai Zarautzen,

Etxebeltzen;

nik urrundik min emen...

Etzidane niri uzten

igana gaur joaten!

Arrebatxo!

Lekaimetxo!,

al didan barkatuko

nire errua! Oraindio

maite al naun izango!

On ta otxan
izan intzan
niretzako munduan.
Amaren ordezkaritzan
i lakorik ez niñan.

Lili bigun
intzan ordun;
Jesuk jakin ta alda iñun...
Komentu arrear barrun,
eman deiñala zorun!

O bai, ni bai,
jungo pozik
gaur i ikusteagatik!
Ni or izan ezagatik,
maite nazan oraindik!

1942-X-7

AZKEN ITZA

Mariñel bat kantatzen... aditzen egon zakizkit. Baño aren abotsa, urrunago ta meiago, akitzera dijoakizu. Agur, lagunak, ezagunak, Sorterriko erri ta etxe, eliz ta egurastoki. mendi ta bazter maiteak.

Onezkero legorreko orrek ia ez dantzuzu itxastar onenik ezer. Aguro zure entzumenak ez du jasoko kantaketa ondorengo dardara mingarria besterik. Eta zure begiak ez du joko, Oskorriari buruz, bidatz edo estela illixka bat baño.

Elburu miñez arraun ta amets igazitako gaztetzaro batek atzetik utzi dizun uberi aparra baizik ez duzu, izan ere, eskuartean daukazun abesti sorta.

Mariñelak, emen, bere baitarako kanta zizun. Ez galde, bada, bere izena edo jatorria. Nork atzitu, osorik, lagunurkoaren izkutukia? Uberi aparra lagun, antzemango diozu bearbada nondik Norakoa; orobat Izangoa; baitare, ziurrenez, bere itun giroa ta askirik eza. Baña ez, ez duzu zeazki aierutuko agur dagizun onen Norañokoa. «Joan bear dugu urrutira: agur, Ondarroako itxaso bazterra»...

Izkaiñetik, Oskorri:
ontziska ari buruz
arraun ta amets doazu,
Izangoa urratuz.

Gezi xuri bat baño
begiak ez dakus
azken mugan, urdiña
ta oztiña alkartuz.

Zer dan, norantz dijoan
uberak darakus:
Jainkoganako gezi,
Jainkoganagotuz...

Zureganako gezi,
otoitzez ta kantuz
gaztaroa eman dut,
Jauna, zuri buruz!

Lur ezaguna utzirik
banoazu iraduz.
Zurekin bat eginda
nik atsedeen, Jesus!

BAKARRIK

Oharra. *Eraskin bezala, huna hemen egilearen azken olerkia den «**BAKARRIK**».*

*Berak dioenez, hamahirugarren gizaldian **quechua** hizkuntzaz idatzia.*

Bakarrik nagonari utzi ba bakarrik.
Neurebaitako mina beltz ontan
bear diat, bear diat topa
leize zoragarria,
urreteria,
Maitagarria,
Mundu berria.

Ara an izar bakarra zeruan bakarrik.
Ala obe dik.
Ola obe nik.
Biok: ark eta nik.

Iñor gabe dagonari utzi ba topa dezan iñor.

Ara nik, ara nik.

Bakarrik nintzala ustez

ara nik Maitea aurrean, izar tankeran,

an goitik, an goitik

solasketan,

maitaketan, matematiketan:

«Bakarti bat eta bakarti bat: bi.

Maitale bat eta maitale bi: bat».

Ta neure-neurea dedan bakarte nerean

onatx sor, onatx sor

leize zoragarria,

urreteria,

Maitagarria,

Mundu berria.

(8-XII-63. Chaux de Fonds)